

Kainuun tilannekuvaan perustuvat aluekehittämiskeskusteluiden asiakokonaisuudet

Kainuun Maakuntahallituksen 12.10.2020 kokouksessa täydentämä ja hyväksymä

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt maakuntaliittoja tuottamaan ministeriölle laadullisen tilannekuvan sekä maakuntien esitykset aluekehityskeskustelujen asialistalle. Kainuun liitto ja maakuntahallitus koordinoi TEM:n toimeksiannon mukaisesti alke keskusteluihin valmistautumista Kainuussa. Kainuun liiton virasto on tuottanut yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa laadullisen tilannekuvan sekä siihen perustuvat neuvotteluteemat 10.11 toteutettaviin neuvotteluihin. Tilannekuva ja esitykset neuvottelujen teemoiksi ovat luonnoksia jotka käsitellään maakuntahallituksen 12.10 kokouksessa ja sen jälkeen lopulliset Kainuun esitykset tilannekuvaksi ja neuvottelujen teemoiksi lähetetään TEM:lle.

Kainuun alke keskustelujen 10.11.2020 teemat

1) Osaavan työvoiman saatavuus

- Kainuussa osaavan työvoiman saatavuuden ongelmat ovat selvästi muuta vaikeampia. Taustalla on maakunnan yritysten erittäin myönteinen kehitys viimeisen viiden vuoden aikana sekä toisaalta väestön kehitys: työmarkkinoille tulevat ikäluokat ovat Kainuussa selvästi pienempiä kuin työmarkkinoilta eläkkeelle poistuvat ikäluokat.
- Kainuu on mukana osaavan työvoiman haasteen ratkaisuun keskittyvässä alueen ja valtioneuvoston välisessä siltasopimuksessa. Sopimuskausi päättyy 2020 lopussa. Yhteistyö on ollut Kainuulle erittäin hyödyllistä ja siltasopimusta halutaan jatkaa.
- Osaavan työvoiman saamisessa korostetaan erityisesti alueella toteutettavan koulutuksen merkitystä. Koulutusten tulee olla vetovoimaisia kokonaisuuksia joiden avulla saadaan alueelle koti- ja ulkomaisia opiskelijoita, jotka myös integroituvat kiinteästi alueen työelämään jo opiskelun aikana. Koulutusohjelmia tarvitaan eri koulutustasoilla toisen asteen koulutuksesta ammattikorkeakoulutukseen ja yliopistokoulutukseen asti. **Kainuuseen tulee saada pysyvää yliopistollista perustutkintokoulutusta. Suuri tarve on esim. luokanopettajien yliopistokoulutukselle sekä työelämän tarpeiden mukaisille yomuumuutokoulutusohjelmille.**
- **Jatkuvan oppimisen koulutustarjonnan kehittäminen osana valtakunnallista jatkuvan oppimisen kehittämistä**
- **Digitaalisia ratkaisuja tulee kehittää ja pilotoida koulutustarjonnan ja etätömahdollisuuksien kehittämisessä**
- **Kaikki töihin omien voimavarojensa mukaan: osatyökykyisyyden hyödyntäminen työmarkkinoilla**
- **Työ ja koulutusperäinen maahanmuutto: alueelliset kokeilut ja joustot, niiden edellyttämät lakimuutokset**

Keskustellaan ja sovitaan toimenpiteistä osaavan työvoiman riittävyuden varmistamisesta keskittyen siltasopimuksen jatkoon sekä Kainuussa toteutettavan koulutuksen kehittämiseen.

2) Kainuun saavutettavuus

- Lentoliikenne: Koronakriisin seurauksena Kajaanin lentokentän liikenne on ollut pysähdyksissä maaliskuun 2020 puolesta välistä alkaen. Finnairin avaa lennot talvikaudeksi maaliskuun 2021 loppuun saakka. Sen jälkeen lentoja hoidetaan valtion tarjoamana väliaikaisena ostoliikenteenä vuoden 2021 loppuun saakka. Väliaikaiset ratkaisut eivät riitä. Kainuu tarvitsee pysyvät lentoyhteydet. Ne ovat välttämättömiä alueen vahvan matkailuelinkeinon, vientiteollisuuden sekä ylipäättään alueen saavutettavuuden kehittämiseen.
- **Raideliikenne: Itä-Suomen raideliikenteen nopeutta parantavat ratahankkeet (Savonrata). Yöjuna Kjn – Hki pysyväksi, junayhteys Kjn – Hki ilman vaihtoja. Itä-länsi -suuntaisissa henkilöjunavuorot: nopea taajamajuna Kajaanista Ouluun (tunnin juna).**
- Fyysisen saavutettavuuden ohella digitaalinen saavutettavuus, toimivat nopeat tietoliikenneyhteydet ovat osa nykyaikaista infrastruktuuria, joka on digitalisoitumisen myötä vetovoimaisen asuin ympäristön ja yritystoiminnan edellytys. Koronan myötä etätö ja monipaikkaisuus kasvavat ja jäävät pysyviksi ilmiöiksi, joiden hyödyntämisen edellytyksiä toimivat tietoliikenneyhteydet ovat.
- Kajaanilla on kilpailukykyinen erityisasema suurteholaskennan datakeskuspaikkakuntana, johon sijoittuvat CSC:n kansalliset supertietokoneet sekä tuleva LUMI EuroHPC -supertietokone. Yksityinen Herman IT on erikoistunut suurteholaskennan

konesalipalveluihin. Koillisväylän datakaapeli eli Arctic Link tulee saada kulkemaan Kainuun kautta. Tämä Arctic Connectin solmupiste tukee edelleen Kajaanin seudun suurteholaskennan, keinoälyn ja datakeskustoiminnan ekosysteemiä, joka sisältää alan koulutuksen, tutkimuksen ja TKI:n sekä globaalin liiketoiminnan. Arctic Linkin itäinen reitti (vt5) on välttämätön alueen kansainvälisesti toimivien yritysten tietoliikennetarpeiden varmistamiseksi ja merkittävä osa yritysten digitaalista siirtymää ja tukee samalla siirtymistä ekologisesti kestävään talouteen (vihreä siirtymä).

Keskustellaan ja sovitaan toimenpiteistä turvata Kainuun lentoliikenteen jatkuvuus.

Keskustellaan ja sovitaan toimenpiteistä kehittää Kainuun raideliikenteellistä saavutettavuutta.

Keskustellaan ja sovitaan toimenpiteistä kehittää alueen tietoliikenteellistä saavutettavuutta, data-keskusekosysteemiä sekä sen liittämistä Koillisväylän kv-tietoliikenneyhteyteen.

3) Yritysten rahoituksen sekä investointien varmistaminen

Yritysten pääomahuolto ja suurten pääomien puute ovat yritystoiminnan kehityksen kannalta keskeinen haaste Kainuussa. Riippuvuus ulkoisista rahoittajista ja siitä johtuen investointien houkuttelu koti- ja ulkomailta (FDI) vaativat kasvavaa huomiota. Kainuun kärkitoimialojen (kaivannaistoiminta, teknologiateollisuus, biotalous ja matkailu) toteutunut ja odotettavissa oleva investointipotentiaali lähivuosina on noin 2,4 miljardia. Maakunnan kärki-investointi on Paltamoon suunnitella oleva KaiCellFibers Oy:n biotuotetehdas, joka on noin 900 miljoonaa euron investointi. Tuotanto on tarkoitus käynnistää vuosien 2023 – 24 aikana.

Kainuun kärkitoimialojen investointikohteet tukevat hyvin hallituksen vuoden 2021 talousarviossa hyväksymää linjausta (2/6) EU:n elpymisvälineen varojen käyttöä koskevalle jatkovalmistelulle: Vihreä siirtymä tukee talouden rakennemuutosta sekä linjausta (4/6): Kestävän infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistaminen.

Kainuun Edun teettämän markkinapuuteanalyysin (2018) perusteella Kainuussa olisi tarve alueelliselle riskipääomarahastolle. Po. rahastosta hyötyisivät pienet sekä käynnistymisvaiheessa olevat yritykset (start-upit) ja myös omistajan-/sukupolvenvaihdostilanteessa olevat yritykset, joiden osuus on Kainuussa erittäin suuri. Samoin yritysten on usein vaikea saada laajentumiseen tarvitsemilleen investoinneille kokonaisrahoitusta erityisesti vakuusarvojen alhaisuuden vuoksi.

Tarvitaan harvaanasuttujen alueiden riskipääomarahasto (esim. osaksi Business Fi rahoitusta), jolla pystytään ratkaisemaan esim. alhaisten vakuusarvojen aiheuttamat ongelmat.

Keskustellaan ja sovitaan toimenpiteistä saada teollisia ja palvelualan investointeja Kainuuseen sekä keinoista saada yritysten kehittämisinvestointien edellytyksenä olevaa kokonaisrahoitusta ja riittäviä vakuuksia Kainuussa

Jouni Ponnikas
Aluekehitysjohtaja
Kainuun liitto

Pentti Malinen
Maakuntajohtaja
Kainuun liitto

Timo Korhonen
Maakuntahallituksen puheenjohtaja
Kainuun liitto